

İSVEÇ'TE SÖZDE SOYKIRIM ANITI GİRİŞİMLERİNE GEÇİT YOK

Hazel ÇAĞAN ELBİR

Analist

Geçtiğimiz günlerde İsveçte sözde Ermeni soykırım anıtının dikilemeyeceğine ilişkin gelişmelere yönelik haberleri bültenlerimizde paylaşmıştık. Paylaştığımız bültenlerde İsveç Yüksek İdari Mahkemesinin (*Högsta Förvaltningsdomstolen*) sözde soykırım anıtına onay vermediğini içeren haberlerde, Belediye Başkanı ve üyelerinin çoğunluğu Sosyal Demokrat olan Norrköping Belediye Meclisinin 20 Nisan 2015te anıt dikme kararı aldığından bahsedilmektedir. Aynı haberde Norrköping kent merkezindeki parka sözde Ermeni soykırımı heykeli dikilmesini engellediğine yer verilmiştir. İsveçte yaşayan Türk vatandaşı Kenan Gündoğdu böyle bir karar alınmasının belediyeler yasasına aykırı olduğunu ve söz konusu anıtın bir azınlığı ilgilendirdiğini, anıtın dikilmesinin planlandığı yerin herkese ait kamusal bir alan olduğunu belirterek itiraz etmiştir. Yüksek İdari Mahkeme bu itirazı onaylamıştır. Yüksek İdari Mahkeme kararlarına itiraz edilemediği bilinmektedir. Dolayısıyla artık İsveçte hiçbir belediyenin sözde Ermeni soykırım anıtına izin veremeyeceğini onanmıştır.[1]

Bu karar günümüzde önemli bir gelişmedir. Bu gelişmenin İsveç gibi bir ülkede yaşanması da ayrı bir öneme sahiptir. Çünkü İsveç Parlamentosu 11 Mart 2010 yılında 130a karşı 131 oyla sözde Ermeni soykırımını tanıyan 20. ülke olmuştur. Bahsi geçen karara İsveç hükümeti karşı çıkmıştır. İsveç Parlamentosunun aldığı bu karar bağlayıcı değildir. Ancak İsveç Parlamentosundan geçen soykırım kararı diğer ülke parlamentoları kararlarına göre daha kapsamlı ve daha sert bir içeriğe sahiptir. Karar yalnız Ermenilerin değil Asurî, Süryani, Keldani ve Pontuslu Rumların da Osmanlı İmparatorluğunda soykırımı uğradığı ileri sürülmektedir. Üstelik bir başka maddesinde de Ermeni, Asuri, Süryani, Keldani ve Pontuslu Rumların uğradığı iddia edilen soykırımın İsveç hükümeti tarafından kabul edilmesi ve kabul ettirmesi istenmiştir. Daha önce bu kapsamda bir yasa hiçbir ülke parlamentosundan geçmemiştir. Bahsi geçen soykırım iddialarının Birleşmiş Milletler (BM) ve Avrupa Birliği (AB) tarafından kabul edilmesi için de İsveç Parlamentosu İsveç hükümeti üzerinde bir baskı oluşturmuştur.[2]

Zamanında İsveç Parlamentosunda alınan bu karar, kabul edilmiş olsa da genel kabul görmediği izlenimi vermektedir. Fikir birliği olmadığı gözlemine tek örnek İsveç Parlamentosu ve İsveç hükümeti arasında yaşanan çekişme değildir. 2008 yılında da İsveçte sözde Süryani Soykırım Anıtına izin verilmemiştir. Sodertälje Belediyesinin 13 meclis üyesi tarafından 2007 yılında Seyfo adı verilen bir anıtın dikilmesi kararı Emekliler

Partisi Milletvekili Sten Johan Lundin tarafından yerel mahkemeye taşınarak reddedilmişti. Lundin, soykırım iddiasının uluslararası alanın kapsamına giren tartışmalı bir husus olduğunu ve Türkiye tarafından kabul edilmediğini ifade etmiştir. Ayrıca dikilmesi planlanan anıtın iki ülke ilişkilerine hiçbir fayda sağlamayacağı da belirtilmiştir. Üstelik sadece İsveçli siyasetçiler değil İsveçteki bazı Süryanilerin de söz konusu tartışmalı konuların bilim insanları tarafından incelenmesi gerektiği görüşündedir.[3]

Bugün de benzer bir anıt çekişmesi yaşanmaktadır. Ancak bugün İsveçteki hiçbir belediyenin soykırım anıtı dikmeye yetkisi olmadığı, Kenan Gündoğdunun itirazı ile İsveç Yüksek İdari Mahkemesi tarafından karara bağlanmıştır.[4] İsveç Yüksek İdari Mahkemesinin kararı bağlayıcı olsa dahi belediyelerden bazılarının bu yasayı çiğnemesinin olası olduğu görüşünü savunanlar da bulunmaktadır. Aynı yere olmasa bile başka bir yere mutlaka soykırım anıtı dikmek istediğini belirten Norrköping Belediye Başkanı 2008 yılında dikilmesine izin verilmeyen Seyfo için mücadele vereceklerini ifade etmiştir. Hatta 2017de Seyfo heykelinin yeniden dikilmesini sağlamak için temyiz yoluna gitmişlerdir.[5] 2015 yılında da aynı belediye tarafından finansal destek sağlanarak aynı konuda çekilmiş Seyfo adlı bir belgesel film tanıtımı yapıldığı da bilinmektedir.[6]

Hatırlanacağı üzere, 28 Ocak 2013te Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin Perinçek □ İsviçre Davasında nihai kararını vererek sözde soykırım davasında Doğu Perinçeki haklı bulunduğunu karara bağlamıştır. İsveçte belediyelerin soykırım anıtı dikmesinin önüne geçen Yüksek İdare Mahkemesi kararı da AIHMin Perinçek □ İsviçre Davasındaki kararlarının Avrupada bağlayıcı kararlarda kullanılmaya başlandığını dikkatlere sunmaktadır.

[1] Perinçek İsveçte Soykırım Anıtını Durdurdu, *avim.org.tr*, 27 Şubat 2018, <http://avim.org.tr/tr/Bulten/PERINCEK-ISVEC-TE-SOYKIRIM-ANITI-NI-DURDURDU>.

[2] İsveç Parlamentosunun Kararı, *avim.org.tr*, 11 Mart 2010, <http://avim.org.tr/tr/Yorum/ISVEC-PARLAMENTOSUNUN-KARARI>.

[3] İsveçte Sözde Süryani Soykırım Anıtına Yine İzin Çıkmadı, *haberler.com*, 29 Nisan 2008, <https://www.haberler.com/isvec-te-sozde-suryani-soykirimi-aniti-na-yine-haberi/>.

[4] Abdullah Gürgün, İsveç Yüksek İdari Mahkemesi: Belediye Soykırım Heykeli Dikemez.

[5] Beslut om Seyfomonument upphävt efter överklagan, *hujada.com*, 17 Mayıs 2017, <http://hujada.com/article.php?ar=3003>.

[6] Filmsuccé i Norrköping, *hujada.com*, 10 Ağustos 2015, <http://www.hujada.com/article.php?ar=2670>.

Yazar Hakkında :

Hazel Çağan-Elbir AVİM'de analist olarak çalışmaktadır. Çağan-Elbir, Atılım Üniversitesi Politik Ekonomi bölümünde doktora çalışmalarına devam etmektedir.

Atıfta bulunmak için: ELBİR, Hazel ÇAĞAN. 2026. "İSVEÇ'TE SÖZDE SOYKIRIM ANITI GİRİŞİMLERİNE GEÇİT YOK." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2018 / 20. Mart 02. Erişim Nisan 26, 2026. <https://avimbulten.org/tr/Yorum/ISVEC-TE-SOZDE-SOYKIRIM-ANITI-GIRISIMLERINE-GECIT-YOK>

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE

Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax:** +90 (312) 438 50 26

 @avimorgtr

 <https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi>

E-Posta: info@avim.org.tr

<http://avim.org.tr>

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır